

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 6 sierpnia 2019 r., Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi w sprawie o sygn. akt VIII C 389/16 z powództwa G. W. przeciwko (...) Bank Spółce Akcyjnej z siedzibą w W., o zapłatę:

1. zasądził od pozwanego (...) Bank S.A. w W. na rzecz powoda G. W. kwotę 209,78 zł wraz z odsetkami ustawowymi, przy czym od dnia 1 stycznia 2016 r. z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, od dnia 29 lipca 2015 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 402,94 zł tytułem zwrotu kosztów procesu,
2. zarządził zwrot ze Skarbu Państwa- Sądu Rejonowego dla Łodzi – Widzewa w Łodzi na rzecz powoda G. W. kwoty 164,06 zł tytułem pozostałej części zaliczki na wynagrodzenie biegłego uiszczonej w dniu 2 lutego 2018 r., a na rzecz pozwanego (...) Bank S.A. w W. kwoty 300 zł uiszczonej tytułem zaliczki na wynagrodzenie biegłego w dniu 11 czerwca 2019 r..

Apelację od powyższego wyroku wniósł pozwany bank, zaskarżając wydane orzeczenie w całości.

Zaskarżonemu rozstrzygnięciu pozwany zarzucił:

I. naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy i jej rozstrzygnięcie, tj.:

1. art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 65 k.c., poprzez wybiórczą, a nie wszechstronną ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, co wyrażało się w:

a) ustaleniu, że pozwany przyznał sobie prawo do jednostronnego i nieobiektywnego obliczania wysokości zobowiązania powodów, co zdaniem Sądu wyrażało się dowolnym ustalaniem przez pozwanego kursu kupna i sprzedaży (...) w spornej umowie kredytu;

b) dokonaniu ustaleń niewynikających ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego lub pozostających z nim w sprzeczności, mianowicie że:

- „wysokość zobowiązania kredytobiorcy wobec kredytodawcy obliczona z pominięciem mechanizmu indeksacji wynosiła 28.379,71 zł – podczas, gdy okoliczność ta nie została wyjaśniona dostatecznie przy pomocy uzupełniającej opinii biegłego, a biegły sporządzając opinię nie podał jaki mechanizm obliczeń zastosował do obliczenia przedmiotowej wartości;
- występuje w niniejszej sprawie nienależne świadczenie powoda na rzecz pozwanego i polega ono na tym, że bank pobierał od powoda wyższe kwoty tytułem spłaty kredytu, niż pobierałby, gdyby nie stosował niedozwolonych klauzul;

c) dokonaniu ustaleń pozostających w sprzeczności z zasadami logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego, to jest że:

- sporna umowa kredytu w zakresie indeksacji nie została indywidualnie uzgodniona z powodem, podczas zgoła odmienne wnioski wynikają choćby z treści wniosku o udzielenie kredytu i innych dokumentów podpisanych przez powoda;
- będący przedmiotem umowy – kredyt indeksowany do waluty (...) jest kredytem złotowym i od samego początku nie miał walutowego charakteru, a w związku z tym po wyeliminowaniu z Umowy mechanizmu indeksacji (w zakresie przeliczania kursu (...)), możliwe jest dalsze stosowanie oprocentowania opartego na stawce referencyjnej LIBOR, podczas gdy w dacie zawarcia Umowy zastosowanie oprocentowania opartego na stawce referencyjnej LIBOR możliwe było wyłącznie w przypadku kredytów walutowych, indeksowanych lub

denominowanych do waluty obcej, a kredyty złotowe mogły być oprocentowane wyłącznie wg stawki referencyjnej WIBOR;

- wyeliminowanie z umowy klauzul przeliczeniowych, pozwala na ustalenie zobowiązania powodów z pominięciem indeksacji, (którą to, co do zasady, Sąd I Instancji uważa za dopuszczalną w świetle art. 69 Prawa bankowego) oraz daje podstawę do zastosowania oprocentowania opartego o stawkę referencyjną LIBOR. (co wyczerpuje również dyspozycję wynikającą z art. 65 k.c.);

a w konsekwencji dokonanie błędnej wykładni, że kredyt udzielony powodom był kredytem złotowym, a po wyeliminowaniu mechanizmu waloryzacji, nadal takim pozostaje, co usprawiedliwia zastosowanie do niego oprocentowania opartego na stawce referencyjnej LIBOR;

2. art. 227 k.p.c. w zw. z art. 278 § 1 k.p.c. polegające na przyjęciu za podstawę rozstrzygnięcia okoliczności faktycznych ustalonych w oparciu o nieprawidłowo przeprowadzony dowód z opinii biegłego sądowego tj. z pominięciem wniosku dowodowego pozwanego złożonego w piśmie procesowym z dnia 4 lipca 2019 r. oraz w warunkach dokonania przez biegłego obliczenia wysokości należności powoda z pominięciem wyjaśnienia istotnych okoliczności z punktu widzenia przedmiotowych obliczeń;

II. naruszenie przez Sąd I Instancji przepisów prawa materialnego, a mianowicie:

1. art. 385 § 2 k.c. oraz art. 65 § 1 i 2 k.c. w związku z § 1 ust. 1, § 4 ust. 2, § 6 ust. 1 poprzez dokonanie dowolnej i nieuprawnionej wykładni tych postanowień, prowadzącej do rezultatów sprzecznych z ich obiektywnym brzmieniem oraz intencjami stron, to jest że:

a) pozwany miał możliwość swobodnego ustalania kursów franka szwajcarskiego względem złotówki, w tym kursu kupna i sprzedaży oraz był uprawniony do jednostronnego i dowolnego decydowania o wysokości świadczenia, podczas gdy wniosek przeciwny wynika z brzmienia tych postanowień, w tym dotyczących reguł ustalania Tabeli Kursów i okresu jej obowiązywania. Tabela ta była sporządzana po opublikowaniu kursów przez NBP, według kursu międzybankowego aktualnego o godzinie 16:00 każdego dnia i miała obowiązywać w formie niezmienionej przez cały kolejny dzień roboczy;

b) wprowadzony do umowy kredytu mechanizm waloryzacyjny umożliwił Bankowi stosowanie kursu kupna (...) przy wypłacie kredytu i kursu sprzedaży (...) przy spłacie rat kredytu, których to różnica stanowiła dodatkowy, niczym nie uzasadniony dochód Banku, któremu nie odpowiada żadne świadczenie Banku, podczas gdy prawidłowa wykładnia tych postanowień prowadzi do wniosku, iż celem waloryzacji było umożliwienie z jednej strony wypłacenia kredytu w złotówkach na sfinansowanie ceny budowy domu w Polsce, a z drugiej - po przeliczeniu na franki szwajcarskie - rozliczenie go i spłaty z uwzględnieniem znacznie niższego oprocentowania, uwzględniającego stawkę LIBOR w miejsce wielokrotnie wyższej stawki WIBOR;

2. art. 385² k.c. poprzez jego nieuprawnioną, zawężającą wykładnię, skutkującą przyjęciem, że do okoliczności zawarcia Umowy kredytu nie należą (narzuconego ustawowo oraz przez regulatora – (...)) wymogi co do sposobu finansowania akcji kredytowej przez bank, faktyczny sposób sfinansowania tej umowy przez Bank oraz przyczyny określonego ukształtowania jej postanowień, podczas gdy prawidłowa wykładnia tego przepisu prowadzi do wniosku przeciwnego i nakazuje uwzględniać wszelkie okoliczności zawarcia Umowy, w której znajdują się kwestionowane postanowienia;

3. art. 385¹ § 1 i 2 k.c. oraz art. 6 ust. 1 DYREKTYWY 93/13/EWG poprzez ich zastosowanie do błędnie ustalonego w sprawie stanu faktycznego, skutkujące stwierdzeniem, że spełnione zostały przesłanki abuzywności spornych postanowień umownych oraz nieuprawnioną, rozszerzającą wykładnię tych przepisów, skutkującą przyjęciem, że związane stron umową kredytu „w pozostałym zakresie”, tj. po „wyeliminowaniu” z niej niedozwolonych postanowień umownych, może mieć charakter sankcyjny dla przedsiębiorcy, podczas gdy prawidłowa wykładnia tych przepisów

proceedzi do wniosku, że w razie stwierdzenia abuzywności postanowień umownych, ich celem jest - obok utrzymania obowiązywania umowy - przywrócenie równowagi kontraktowej stron;

4. art. 65 k.c. w zw. z art. 385¹ § 1 i 2 k.c. poprzez błędną wykładnię oświadczeń woli stron, polegającą na przyjęciu, że Udzielony Powodom kredyt jest kredytem złotowym i taki charakter miał od samego początku, pomimo że z zebranego w sprawie materiału dowodowego w tym wniosku kredytowego, Oświadczenia kredytobiorców o wyborze waluty obcej i Umowy kredytu (§ 1 ust 1), wynika jednoznacznie, że zgodnym zamiarem stron było udzielenie/otrzymanie kredytu indeksowanego do waluty (...);

5. art. 385¹ k.c. jego błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, że skutkiem prawnym stwierdzenia abuzywności zapisów umownych, może być zmiana prawnego charakteru stosunku obligacyjnego łączącego strony;

6. art. 6 ust. 1 Dyrektywy 93/13/EWG w zw. z art. 385¹ k.c., poprzez jego błędną wykładnię, polegającą na odmowie uwzględnienia przez Sąd Okręgowy, że celem Dyrektywy i przepisów z nią powiązanych, obok utrzymania obowiązywania umowy, jest przywrócenie równowagi kontraktowej między jej stronami poprzez ingerencję sądu;

7. art. 358 § 1 i 2 k.c. poprzez jego niezastosowanie w sytuacji uznania za bezskuteczne postanowień umownych przewidujących mechanizm indeksacji kredytu indeksowanego - zgodnie z wolą stron - kursem franka szwajcarskiego;

8. art. 41 ustawy z dn. 28.04.1936 r. Prawo wekslowe poprzez jego niezastosowanie w sytuacji uznania za bezskuteczne postanowień umownych przewidujących mechanizm indeksacji kredytu indeksowanego - zgodnie z wolą stron - kursem franka szwajcarskiego;

9. art. 411 pkt 2 k.c. poprzez uwzględnienie roszczenia pomimo, że spełnienie świadczenia czyniło zadość zasadom współzycia społecznego albo art. 5 k.c., poprzez uwzględnienie roszczenia, które było sprzeczne z zasadami współzycia społecznego.

W związku z tak postawionymi zarzutami skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa, zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych za obie instancje. Względnie zaś pozwany wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz o przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, wraz z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach w instancji odwoławczej.

Ponadto na podstawie art. 380 k.p.c. zaskarżam i wnoszę o dokonanie reasumpcji postanowienia Sądu I instancji o oddaleniu wniosków dowodowych pozwanego z uzupełniającej opinii biegłego (wniosek złożony w piśmie procesowym pozwanego z dnia 4 lipca 2018 r.) oraz z zeznań świadka J. G. (wniosek złożony w odpowiedzi na pozew) i o dopuszczenie tych wniosków dowodowych w postępowaniu apelacyjnym, gdyż ich oddalenie nastąpiło w warunkach naruszenia art. 217 § 1 k.p.c., art. 227 k.p.c. i art. 258 § 1 k.p.c. i 278 § 1 k.p.c., a zastrzeżenia z art. 162 k.p.c. zostały złożone przez pełnomocnika procesowego pozwanego na rozprawie w dniu 26 lipca 2018 r.).

Powód, w odpowiedzi na wniesioną przez pozwanego bank apelację, wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie od pozwanego na swoją rzecz kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja wniesiona przez pozwanego okazała się niezasadna i jako taka podlegała oddaleniu.

Wbrew stanowisku apelującego, Sąd I instancji dokonał prawidłowych ustaleń stanu faktycznego, znajdujących pełne oparcie w zebranych w sprawie materiale dowodowym i trafnie określił konsekwencje prawne z nich wynikające.

Zarówno ustalenia stanu faktycznego jak i rozważania poczynione przez Sąd I instancji, Sąd Okręgowy przyjmuje za własne, bez konieczności ponownego ich przytaczania.

W szczególności, nie znajdują żadnego uzasadnienia podniesione przez skarżącego zarzuty naruszenia art. 233 k.p.c.

Jak wielokrotnie wyjaśniano w orzecznictwie Sądu Najwyższego, zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. może być uznany za zasadny jedynie w wypadku wykazania, że ocena materiału dowodowego jest rażąco wadliwa, czy w sposób oczywisty błędna, dokonana z przekroczeniem granic swobodnego przekonania sędziowskiego, wyznaczonych w tym przepisie. Sąd drugiej instancji ocenia bowiem legalność oceny dokonanej przez Sąd I instancji, czyli bada czy zostały zachowane kryteria określone w art. 233 § 1 k.p.c. Należy mieć na uwadze, że – co do zasady – Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału, dokonując wyboru określonych środków dowodowych. Jeżeli z danego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena Sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. Przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona tylko wtedy, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub, gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo – skutkowych (por. przykładowo postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2001 r., I CKN 1072/99, Prok. i Pr. 2001 r., Nr 5, poz. 33, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 maja 2000 r., I CKN 1114/99, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2000 r., I CKN 1169/99, OSNC 2000 r., nr 7-8, poz. 139).

Jak wskazał Sąd Najwyższy w licznych orzeczeniach (np. wyrok z dnia 16 grudnia 2005 r., sygn. akt III CK 314/05, wyrok z dnia 21 października 2005 r., sygn. akt III CK 73/05, wyrok z dnia 13 października 2004 r. sygn. akt III CK 245/04, LEX nr 174185), skuteczne postawienie zarzutu naruszenia przez sąd przepisu art. 233 § 1 k.p.c. wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, to bowiem może być jedynie przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie o innej, niż przyjął sąd wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie, niż ocena sądu. Dla skuteczności zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. nie wystarcza stwierdzenie o wadliwości dokonanych ustaleń faktycznych, odwołujące się do stanu faktycznego, który w przekonaniu skarżącego odpowiada rzeczywistości. Konieczne jest tu wskazanie przyczyn dyskwalifikujących postępowanie sądu w tym zakresie. W szczególności skarżący powinien wskazać, jakie kryteria oceny naruszył sąd przy ocenie konkretnych dowodów, uznając brak ich wiarygodności i mocy dowodowej lub niesłusznie im je przyznając (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 19 czerwca 2008 r., I ACa 180/08, LEX nr 468598).

W kontekście powyższych uwag stwierdzić należy, że wbrew przekonaniu apelującego, w okolicznościach rozpoznawanej sprawy Sąd Rejonowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych w oparciu o cały zgromadzony materiał dowodowy i nie naruszył przy tym dyspozycji art. 233 § 1 k.p.c. Przeprowadzona przez ów Sąd ocena tegoż materiału jest w całości logiczna i zgodna z zasadami doświadczenia życiowego, natomiast zarzuty strony pozwanej sprowadzają się do przeciwstawienia ocenie Sądu I instancji własnej, odmiennej oceny okoliczności faktycznych zachodzących w niniejszej sprawie na tle spornych postanowień łączącej strony umowy kredytowej.

Idąc dalej należy wskazać, że pozwany w wywiedzionej apelacji podniósł szereg zarzutów naruszenia prawa materialnego, sprowadzających się do wykazania, iż z materiału dowodowego przedmiotowej sprawy nie można było wyprowadzić wniosku, iż wskazane postanowienia umowy związane z indeksacją kredytu do franka szwajcarskiego, stanowią klauzule niedozwolone w rozumieniu art. 385¹ k.c.. Oceniają powyższą kwestię w pierwszej kolejności nieodzownym jest poczynienie kilku uwag natury ogólnej.

Po pierwsze podkreślić należy, że Sąd jest w sprawach dotyczących umów konsumenckich obowiązany z urzędu do badania ewentualnej abuzywności postanowień umownych. Z treści art. 385¹ § 1 k.c. wynika, że niedozwolonymi postanowieniami umownymi są klauzule umowne, które spełniają łącznie trzy przesłanki pozytywne: zawarte zostały w umowach z konsumentami, kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami

oraz rażąco naruszają interesy konsumenta. Kontrola abuzywności postanowień umowy wyłączona jest jedynie w przypadku spełnienia jednej z dwóch przesłanek negatywnych, to jest: gdy postanowienie umowne zostało indywidualnie uzgodnione z konsumentem oraz postanowienie umowne określa główne świadczenia stron i jest sformułowane w sposób jednoznaczny.

W rozpatrywanej sprawie nie może budzić wątpliwości, że powód zawarł sporną umowę kredytu jako konsument. W myśl art. 22¹ k.c. za konsumenta uważa się bowiem osobę fizyczną dokonującą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową.

Artykuł 385¹ § 3 k.c. stanowi, że niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. Przez „rzeczywisty wpływ” należy rozumieć realną możliwość oddziaływania na treść postanowień umownych. Fakt, że konsument znał treść danego postanowienia i rozumiał je, nie przesądza o tym, że zostało ono indywidualnie uzgodnione. Za uzgodnione indywidualnie trzeba bowiem uznawać tylko takie klauzule umowne, na których treść istotnie mógł on w praktyce oddziaływać. Innymi słowy, należy badać, czy konsument miał realny wpływ na ewentualną zmianę klauzul proponowanych przez przedsiębiorcę i czy z możliwości tej zdawał sobie sprawę. Do tego, by skutecznie wykazać fakt, że klauzula była uzgodniona z konsumentem, nie wystarcza opatrzenie kontrolowanego postanowienia wzmiankami typu: „wyrażam zgodę”, „przyjmuję własnoręcznym podpisem” (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 6 marca 2013 r., VI ACA 1241/12, LEX nr 1322083). W konsekwencji postanowieniami indywidualnie uzgodnionymi będą takie, które były w sposób rzeczywisty negocjowane lub włączone do umowy wskutek propozycji zgłoszonej przez samego konsumenta. W przedmiotowej sprawie w istocie nie było możliwości negocjacji wzorca umowy co do indeksacji kredytu (w kształcie wynikającym z umowy) i negocjacje takie nie były prowadzone. Pozwany nie wykazał, aby były to postanowienia uzgodnione indywidualnie, mimo że zgodnie z art. 385¹ § 4 k.c. ciężar dowodu w tym zakresie spoczywał na pozwanym. Okoliczność, że powód sam wnioskował o udzielenie mu kredytu indeksowanego do waluty obcej (...), oraz, że we wniosku kredytowym zaznaczyła walutę (...) w żadnym razie nie świadczy o indywidualnym uzgodnieniu treści postanowień dotyczących indeksacji. Należy wskazać, że zgoda na zawarcie umowy o kredyt zawierający klauzule indeksacyjne nie jest tożsama z faktem indywidualnych negocjacji w przedmiocie treści tych konkretnych klauzul, których to negocjacji z powodem nie było.

Ponadto należy nadmienić, że sama kontrola postanowień wzorców umów może mieć charakter incydentalny (konkretny) bądź abstrakcyjny. Kontrola abstrakcyjna jest oderwana od treści konkretnej umowy i realizowana jest przez Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów wyłącznie w postępowaniu odrębnym w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone (art. 479³⁶ i nast. k.p.c.). Z kolei kontrola incydentalna ma miejsce w postępowaniu sądowym, w którym zainteresowany powołuje się na fakt inkorporowania do treści umowy niedozwolonych postanowień umownych w rozumieniu art. 385 1 § 1 k.c., wobec czego jest ona dokonywana przez sąd w celu udzielenia ochrony indywidualnemu interesowi konsumenta. Przypomnienia wymaga, iż sąd dokonując kontroli postanowień wzorca umowy w indywidualnej sprawie powinien kierować się całokształtem zawartej umowy, jej warunków i skutków. Powinien wziąć pod uwagę postanowienia całej umowy, rozkład praw i obowiązków stron i ryzyka jakie ponoszą (tak SN w wyroku z dnia 11 października 2007 r., III SK 19/07, opubl. baza prawna LEX Nr 496411). Rolą sądu jest rozstrzygnięcie konkretnej sprawy, mającej za źródło określony stosunek prawny, przy jednoczesnym rozważeniu wszelkich skutków wynikających z wydanego orzeczenia, które do co zasady wiąże tylko strony danego postępowania.

Dokładnie w tych właśnie granicach poruszał się Sąd Rejonowy w ocenianej sprawie, co czyni bezzasadnym zarzut pozwanego o przeprowadzeniu dowolnej i nieuprawnionej kontroli. Wbrew przeciwnym twierdzeniom skarżącego sąd podolał swojemu zadaniu, ponieważ dokładnie i skrupulatnie przeanalizował klauzule zamieszczone w konkretnych umowach zawartych przez strony niniejszego postępowania.

W rezultacie zgodzić się trzeba z kluczowym dla meritum sprawy stanowiskiem Sądu Rejonowego, że umowne postanowienia dotyczące waloryzacji zadłużenia z tytułu udzielonych kredytów oraz wysokości spłacanych rat spłat w oparciu o miernik w postaci kursu waluty „określonej w Bankowej Tabeli kursów obowiązującej w Banku” są niedozwolonymi postanowieniami umownymi w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. i przez to nie wiążą powoda. Taki wniosek wynika z przeprowadzonej oceny kształtu postanowień, które z jednej strony różnicują wysokość kursu przyjętego dla przeliczeń kwoty kredytu z PLN na (...), a następnie przeliczeń wysokości wymaganej spłaty z (...) na PLN, a z drugiej strony – pozwalają kredytodawcy na swobodne ustalenie wysokości każdego z tych kursów.

Warto przy tym zwrócić uwagę, że także w świetle dotychczasowego orzecznictwa Sądu Najwyższego nie powinno budzić wątpliwości, iż postanowienia zawartej przez strony umowy mają charakter niedozwolony, uznaje się bowiem, iż określenie wysokości należności obciążającej konsumenta z odwołaniem do tabel kursów ustalanych jednostronnie przez bank, bez wskazania obiektywnych kryteriów, jest nietransparentne, pozostawia pole do arbitralnego działania banku i w ten sposób obarcza kredytobiorcę nieprzewidywalnym ryzykiem oraz narusza równorzędność stron (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14, OSNC Nr 11 z 2016 r., poz. 134, z dnia 1 marca 2017 r., IV CSK 285/16 z dnia 19 września 2018 r., I CNP 39/17, z dnia 24 października 2018 r., II CSK 632/17, z dnia 13 grudnia 2018 r., V CSK 559/17, z dnia 27 lutego 2019 r., II CSK 19/18, z dnia 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17, OSP Nr 12 z 2019 r., poz. 115, z dnia 9 maja 2019 r., I CSK 242/18, z dnia 29 października 2019 r., IV CSK 309/18 i z dnia 11 grudnia 2019, V CSK 382/18). Dość dobitnie stanowisko takie wyrażone jest w tezie wyroku z dnia 27 listopada 2019 r., II CSK 483/18, gdzie Sąd Najwyższy podniósł, że mechanizm ustalania kursów waluty, który pozostawia bankowi swobodę, jest w sposób oczywisty sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta, zaś klauzula, która nie zawiera jednoznacznej treści, a przez to pozwala na pełną swobodę decyzyjną banku, jest klauzulą niedozwoloną w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. Klauzule takie kształtują prawa i obowiązki konsumenta – kredytobiorcy w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami przez uzależnienie warunków waloryzacji świadczenia od kompetencji silniejszej strony umowy, tj. banku, a odwołanie do kursów walut zawartych w „Tabeli kursów” obowiązującej w banku oznacza naruszenie równorzędności stron umowy przez nierównomierne rozłożenie uprawnień i obowiązków między partnerami stosunku obligacyjnego. Jednocześnie prawo banku do ustalania kursu waluty nie doznaje w takim wypadku żadnych umownych ograniczeń w postaci skonkretyzowanych, obiektywnych kryteriów zmian stosowanych kursów walutowych. Ponadto, zdaniem Sądu Najwyższego, nie jest też wystarczające wskazanie w umowie, że ryzyko związane ze zmianą kursu waluty ponosi kredytobiorca oraz odebranie od kredytobiorcy oświadczenia, zawartego we wniosku o udzielenie kredytu, o standardowej treści, że został poinformowany o ponoszeniu ryzyka wynikającego ze zmiany kursu waluty oraz przyjął do wiadomości i akceptuje to ryzyko, gdyż przedkontraktowy obowiązek informacyjny w zakresie ryzyka kursowego powinien zostać wykonany w sposób jednoznacznie i zrozumiale unaoczniający konsumentowi, który z reguły posiada elementarną znajomość rynku finansowego, że zaciągnięcie tego rodzaju kredytu jest bardzo ryzykowne, a efektem może być obowiązek zwrotu kwoty wielokrotnie wyższej od pożyczonej, mimo dokonywania regularnych spłat. Tak więc rażące naruszenie interesów konsumenta ma miejsce, jeżeli postanowienia umowy poważnie i znacząco odbiegają od sprawiedliwego wyważenia praw i obowiązków stron, wprowadzając nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na niekorzyść konsumenta.

Odnosząc także należy, że stosownie do treści art. 385² k.c. oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej treść, okoliczności zawarcia oraz uwzględniając umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie będące przedmiotem oceny. W rezultacie przy dokonywaniu oceny niedozwolonego charakteru określonego postanowienia umownego, w tym także oceny indywidualnej, nie ma żadnego znaczenia, w jaki sposób umowa była wykonywana przez strony. W szczególności nie ma znaczenia, czy przedsiębiorca rzeczywiście korzystał z możliwości, jakie wynikają dla niego z określonego brzmienia postanowień umownych. Istotne jest jedynie, że nie było żadnych przeszkód, aby z takich uprawnień, mogących naruszać interesy konsumenta, skorzystał. Postanowienie umowne ma niedozwolony charakter nie dlatego, że jest w niewłaściwy sposób wykorzystywane przez przedsiębiorcę. Postanowienie jest niedozwolone, jeśli daje kontrahentowi konsumenta możliwość działania w sposób rażąco naruszający interesy konsumenta. Dlatego

też nie miało żadnego znaczenia dla stwierdzenia niedozwolonego charakteru określonych postanowień umownych to, w jaki sposób pozwany bank rzeczywiście ustalał kurs waluty, do której kredyt był indeksowany. Sama konstrukcja indeksacji nie jest niedozwolona, w tym również w przypadku kredytów udzielanych konsumentom. Konstrukcja indeksacji kredytu nie jest sprzeczna z prawem, jak też nie można wykluczyć jej stosowania w umowach zawieranych z konsumentami. Konstrukcja kredytu indeksowanego nie powinna więc być uznana za nieuczciwą co do zasady. Jednakże kwestionowane przez powodów postanowienia umowne przewidujące indeksację kredytu muszą być rozpatrywane łącznie, gdyż wszystkie one decydują o kształcie przedmiotowej umowy kredytu, w zakresie indeksacji.

Reasumując należy stwierdzić, że w realiach niniejszej sprawy, występują przesłanki do uznania postanowień przewidujących indeksację kredytu za postanowienia niedozwolone. Umowa kredytu nie określała szczegółowego sposobu ustalania kursu, przez co powód był zdany na arbitralne decyzje banku w tej kwestii. Ponadto o abuzywności tych postanowień świadczy ich nietransparentność. Umowa kredytu nie przedstawiała w sposób przejrzysty konkretnych działań mechanizmu wymiany waluty obcej, tak by powód był w stanie samodzielnie oszacować, w oparciu o jednoznaczne i zrozumiałe kryteria, wpływające dla nich z umowy konsekwencje ekonomiczne.

Idąc dalej należy stanowczo podkreślić, że Sąd Okręgowy podziela zapatrywanie Sądu I instancji, że brak jest podstaw do przyjęcia, że sporne klauzule indeksacyjne określają główne świadczenia stron umowy kredytu. Pojęcie głównego świadczenia stron należy rozumieć wąsko. W umowie kredytu – zgodnie z art. 69 ust. 1 prawa bankowego – świadczeniem głównym banku jest udostępnienie kredytobiorcy oznaczonej kwoty pieniężnej, zaś świadczeniem głównym kredytobiorcy jest zwrot otrzymanych środków pieniężnych, uiszczenie opłat z tytułu oprocentowania i z tytułu prowizji. Sporne klauzule waloryzacyjne wprowadzały zaś reżim podwyższenia świadczenia głównego, co w oczywisty sposób łączy się ze spłatą kredytu. Podkreślić należy, że klauzule waloryzacyjne, z uwagi na swoją poboczność i drugorzędne znaczenie, nie są postanowieniami o charakterze przedmiotowo istotnym (*essentialia negotii*), w związku z czym tym bardziej muszą być one objęte kontrolą zgodności z zasadami obrotu konsumenckiego (tak: wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 27 sierpnia 2012 r., sygn. akt XVII AmC 426/09).

Na tej podstawie należało podzielić w pełni zapatrywanie Sądu Rejonowego, który uznał, że skoro klauzule waloryzacyjne zawarte w § 1 ust. 1, § 6 ust. 1, § 9 ust. 2 i § 10 ust. 3 umowie kredytowej stanowią postanowienia abuzywne, a co za tym idzie są bezskuteczne, to nie wolno ich stosować i należy je usunąć z umowy. Jednakże sama umowa nadal więc obowiązuje, poza uchyleniem nieuczciwych klauzul. Przedmiotowy kredyt nie został udzielony we frankach szwajcarskich, lecz w złotych. Kredyt udzielony powodowi był jedynie waloryzowany kursem (...). Pieniądz obcy pełnił w rzeczywistości jedynie funkcję miernika wartości świadczenia pieniężnego, które zobowiązany był spełnić na rzecz banku powód. Na marginesie, dodać należy, że zarówno przy wypłacie, jak i spłacie kredytu bank nie świadczył usługi wymiany walut na rzecz kredytobiorcy, a jedynie dokonywał przeliczenia wartości świadczenia, wykorzystując kurs waluty obcej.

Zaprezentowane rozwiązanie nie kłóci się przy tym z unijnymi uregulowaniami. Jak już była o tym mowa, polskie ustawodawstwo w zakresie regulacji klauzul niedozwolonych idzie o wiele dalej, kierując się celami prokonsumenckimi. Ogólnie rzecz biorąc wartością podlegającą ochronie w ramach systemu ochrony konsumenckiej jest równowaga kontraktowa, a nie jej zaburzenie na korzyść konsumenta. Można przywołać utrwalone stanowisko Trybunału Sprawiedliwości UE, zgodnie z którym art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.U.U.E.L.1993.95.29) zmierza do zastąpienia stanowionej w umowie równowagi formalnej między prawami i obowiązkami stron równowagą rzeczywistą, pozwalającą na przywrócenie równości tych stron bez konieczności unieważnienia wszystkich umów zawierających nieuczciwe warunki (zob. m.in. wyrok z dnia 30 kwietnia 2014 r., C-26/13, pkt 77, LEX nr 1455098; wyrok w sprawie P. i P., C-453/10, EU:C:2012:144, pkt 31; wyrok w sprawie B. E. de C., EU:C:2012:349, pkt 40 i przytoczone tam orzecznictwo). Ponadto należy przywołać stanowisko Trybunału Sprawiedliwości UE, zgodnie z którym wykładni art. 6 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13 należy dokonywać w taki sposób, że przy ocenie kwestii, czy zawierająca jeden lub więcej nieuczciwych warunków umowa przedsiębiorcy z konsumentem może nadal obowiązywać po wyłączeniu z niej tych warunków, sąd rozpatrujący spór w tej sprawie nie może przyjąć jako podstawy rozstrzygnięcia jedynie tego,

iż unieważnienie wspomnianej umowy w całości byłoby ewentualnie bardziej korzystne dla jednej z jej stron, w tym wypadku konsumenta (wyrok z dnia 15 marca 2012 r., C-453/10, opubl. baza prawna LEX nr 1122804).

Konkludując Sąd Okręgowy podziela ocenę dokonaną przez Sąd Rejonowy, że kwestionowane postanowienia umowne należy uznać za niedozwolone w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., gdyż klauzule indeksacyjne nie odwoływały się do ustalanego w sposób obiektywny kursu (...), a zatem postanowienia te nie wiążą strony powodowej ex tunc i ex lege, natomiast strony pozostają związane zawartą umową w pozostałej części. Bez mechanizmu indeksacji przedmiotowa umowa powinna nadal obowiązywać strony, gdyż jest możliwe ustalenie wysokości zobowiązania strony powodowej, wyrażonego wyłącznie w walucie polskiej. W związku z powyższym za nietrafione należy uznać pozostałe podniesione przez skarżący bank zarzuty naruszenia prawa materialnego tj. art. 56 k.c., art. 65 k.c. oraz art. 41 ustawy prawo wekslowe, albowiem jak to zostało dobitnie podkreślone w dotychczasowej części uzasadnienia przedmiotowy kredyt został udzielony w złotych, a nie we frankach szwajcarskich. Zaciągnięty przez powodów kredyt był jedynie waloryzowany w stosunku do (...). Wobec tego powodowi przysługiwało roszczenie o zwrot nienależnie pobranych kwot na podstawie przepisów regulujących instytucję bezpodstawnego wzbogacenia się.

W tym miejscu wymaga wskazania, że bezzasadny był podniesiony w wywiedzionej apelacji wniosek o dokonanie reasumpcji postanowienia Sądu I instancji o oddaleniu wniosków dowodowych pozwanego z uzupełniającej opinii biegłego oraz z zeznań świadka J. G.. Sąd Okręgowy w pełni zgadza się ze stwierdzeniem Sądu Rejonowego, który uznał, że dopuszczenie wyżej wymienionych dowodów prowadziłyby do przewlekłości postępowania, a zwłaszcza, że okoliczności wskazane w piśmie pełnomocnika pozwanego z dnia 9 lipca 2018 r. doprowadziłyby do wydania zupełnie nowej, kolejnej opinii, nie mającej związku z opinią biegłego P. D.. Ponadto podważenie mocy dowodowej opinii poprzez zakwestionowanie wiadomości specjalnych, do których biegli się odwołują, bądź wywodzenie z takiej opinii dalszych wniosków opartych na wiadomościach tego rodzaju, z uwagi na treść art. 278 § 1 k.p.c., może nastąpić wyłącznie poprzez przeprowadzenie dowodu z uzupełniającej opinii tych samych biegłych lub z opinii innego biegłego. Powód nie może zatem, bez dodatkowej opinii biegłego, wywodzić wniosków nie mających w tej opinii pokrycia. Jednakże należy pamiętać, że potrzeba powołania innego biegłego powinna wynikać z okoliczności sprawy, a nie z samego niezadowolenia strony z dotychczasowej złożonej opinii (por. wyrok SN z dnia 5 listopada 1974 r., I CR 562/74, Lex, nr 7607; uzasadnienie wyroku SN z dnia 10 stycznia 2001 r., II CKN 639/99, Lex, nr 53135, (por. wyrok SA w Katowicach z dnia 8 maja 2014 r. I ACa 1178/13 LEX nr 1469303). Przy czym potrzebą taką nie może być przeświadczenie strony, że dalsze opinie pozwolą na udowodnienie korzystnej dla strony tezy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 2001 r., II UKN 446/00, OSNAPiUS 2003, nr 7, poz. 182).

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy, na podstawie art. 385 k.p.c., oddalił apelację pozwanego, jako całkowicie bezzasadną.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c., kierując się zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Wysokość wynagrodzenia pełnomocnika powodów została ustalona na podstawie § 2 pkt 1) w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 265).